

УДК 340.12:004:341.176.1

DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.94.1.2>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРАВОВІДНОСИН В УКРАЇНІ КРИЗЬ ПРИЗМУ СТАНДАРТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Гаращенко В. В.,
аспірант відділу теорії держави і права,
Інститут держави і права ім. В.М. Корецького
ORCID: 0009-0004-8389-0869
E-mail: V.V.Harashchenko@gmail.com

Гаращенко В. В. Цифровізація правовідносин в Україні крізь призму стандартів Європейського Союзу.

У статті здійснено комплексний теоретико-правовий аналіз цифровізації правовідносин в Україні крізь призму стандартів Європейського Союзу. Обґрунтовано, що цифровізація на сучасному етапі є не лише технологічним явищем, пов'язаним із поширенням електронних сервісів, а й чинником глибокої трансформації механізму правового регулювання. Вона змінює юридичні форми реалізації прав і обов'язків, розширює коло об'єктів правового впливу за рахунок даних, електронної ідентифікації, цифрових платформ, автоматизованих процедур і систем штучного інтелекту, а також зумовлює переосмислення змісту права на приватність, права на інформацію, правосуб'єктності, юридичної відповідальності та меж допустимого втручання держави у сферу прав і свобод людини.

У роботі показано, що у праві Європейського Союзу цифрова трансформація дістала системне нормативне оформлення через акти у сферах захисту персональних даних, електронної ідентифікації та довірчих послуг, регулювання цифрових платформ і цифрових ринків, врядування даними, кібербезпеки та штучного інтелекту. Доведено, що ця нормативна модель має людиноцентричний характер і ґрунтується на принципах пропорційності, прозорості, підзвітності, людського контролю та ефективного захисту фундаментальних прав у цифровому середовищі. Встановлено, що Україна вже досягла помітного прогресу у сферах електронних публічних послуг, електронної ідентифікації, електронного документообігу, цифрового контенту, відкритих даних та окремих аспектів кібербезпеки. Водночас обґрунтовано, що процес наближення до стандартів ЄС залишається нерівномірним і незавершеним у частині захисту персональних даних, правового режиму цифрових платформ, управління даними та нормативного регулювання штучного інтелекту.

Окрему увагу приділено аналізу судової практики Верховного Суду, яка конкретизує правове значення електронного документа, формує підходи до оцінки допустимості використання персональних і біометричних даних, визначає розподіл ризиків і доказового тягаря у цифровому середовищі, а також поступово закріплює стандарт відповідального використання інструментів штучного інтелекту у правничій діяльності. Зроблено висновок, що цифровізація правовідносин в Україні має розглядатися як багатовимірний процес оновлення правового регулювання, у якому подальша гармонізація з правом Європейського Союзу потребує не лише технічної модернізації, а й послідовного зміцнення правових гарантій, інституційної спроможності та судового контролю.

Ключові слова: цифровізація правовідносин, право Європейського Союзу, персональні дані, електронна ідентифікація, цифрові платформи, штучний інтелект, кібербезпека, судова практика.

Harashchenko V. V. Digitalization of legal relations in Ukraine in the context of European Union Standards.

The article provides a comprehensive theoretical and legal analysis of the digitalization of legal relations in Ukraine through the prism of European Union standards. It is substantiated that, at the present stage, digitalization is not merely a technological phenomenon associated with the proliferation of electronic services, but also a factor of profound transformation of the mechanism of legal regulation. It changes the legal forms

of exercising rights and obligations, expands the range of objects of legal influence through data, electronic identification, digital platforms, automated procedures, and artificial intelligence systems, and also leads to a reconsideration of the content of the right to privacy, the right to information, legal personality, legal liability, and the limits of permissible state intervention in the sphere of human rights and freedoms.

The paper demonstrates that, in European Union law, digital transformation has received a systematic normative framework through legal acts in the fields of personal data protection, electronic identification and trust services, regulation of digital platforms and digital markets, data governance, cybersecurity, and artificial intelligence. It is proved that this regulatory model is human-centered and is based on the principles of proportionality, transparency, accountability, human oversight, and effective protection of fundamental rights in the digital environment. It is established that Ukraine has already achieved noticeable progress in the fields of electronic public services, electronic identification, electronic document circulation, digital content, open data, and certain aspects of cybersecurity. At the same time, it is substantiated that the process of approximation to EU standards remains uneven and incomplete in the areas of personal data protection, the legal regime of digital platforms, data governance, and the normative regulation of artificial intelligence.

Particular attention is paid to the analysis of the case law of the Supreme Court, which specifies the legal significance of electronic documents, develops approaches to assessing the admissibility of the use of personal and biometric data, determines the distribution of risks and the burden of proof in the digital environment, and gradually establishes a standard for the responsible use of artificial intelligence tools in legal practice. It is concluded that the digitalization of legal relations in Ukraine should be regarded as a multidimensional process of renewal of legal regulation, in which further harmonization with European Union law requires not only technical modernization, but also the consistent strengthening of legal guarantees, institutional capacity, and judicial oversight.

Key words: digitalization of legal relations, European Union law, personal data, electronic identification, digital platforms, artificial intelligence, cybersecurity, case law.

Постановка проблеми. Цифровізація суспільних процесів зумовила не лише модернізацію засобів електронної комунікації, механізмів публічного адміністрування та порядку надання публічних, адміністративних і приватноправових послуг, а й істотну трансформацію самих правовідносин. У сучасних умовах право регулює не лише поведінку учасників суспільних відносин у традиційних формах соціальної взаємодії, а й відносини пов'язані з обігом даних, електронною ідентифікацією, вчиненням юридично значущих дій в електронній формі, автоматизованим прийняттям рішень, діяльністю цифрових платформ і використанням систем штучного інтелекту. Це зумовлює трансформацію таких правових категорій, як право на приватність, право на інформацію, правосуб'єктність, юридична відповідальність та межі допустимого втручання держави у сферу приватної автономії особи.

Цифровізацію правовідносин в Україні доцільно розглядати у кількох взаємопов'язаних вимірах. У внутрішньому вимірі вона виступає напрямом модернізації публічного управління, судочинства, сфери господарського обороту, охорони здоров'я, освіти та інших сфер суспільного життя. У зовнішньому вимірі вона є складовою європейської інтеграції, оскільки наближення до стандартів Європейського Союзу потребує гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу у цифровій сфері. При цьому йдеться не лише про впровадження електронних сервісів, а передусім про нормативне закріплення людиноцентричних підходів до захисту персональних даних, забезпечення цифрової автономії особи, визначення правового режиму діяльності цифрових платформ, зміцнення кіберстійкості, гарантування прозорості автоматизованого прийняття рішень та встановлення правових меж розроблення і застосування систем штучного інтелекту.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах інтенсивного розвитку цифрових технологій, які, розширюючи можливості реалізації прав і свобод людини, водночас зумовлюють виникнення нових ризиків для права на приватність, людської гідності, рівності та дотримання принципів справедливості у правозастосовній діяльності.

За таких умов дослідження цифровізації правовідносин в Україні крізь призму стандартів Європейського Союзу має не лише прикладне, а й вагомe теоретико-правове значення, оскільки дає змогу виявити глибинні зміни у предметі, методах і механізмах сучасного правового регулювання.

Метою роботи є комплексний теоретико-правовий аналіз цифровізації правовідносин в Україні крізь призму європейської інтеграції, а також з'ясування впливу стандартів Європейського Союзу на трансформацію національного законодавства та сучасного правового регулювання.

Стан опрацювання проблематики. У сучасній правовій доктрині цифровізація правовідносин досліджується як чинник трансформації предмета, форм і механізмів правового регулювання в умовах цифрового суспільства. Відповідні наукові підходи охоплюють кілька взаємопов'язаних напрямів.

Значний масив праць присвячено переосмисленню права на приватність і захисту персональних даних у цифрову добу. У працях Т. П. Попович, А. М. Бойко, А. О. Кодинця, Ю. С. Разметаєвої, О. В. Кіріяк, О. О. Отраднної та О. М. Калітенко обґрунтовується перехід від класичного розуміння приватного життя як сфери, захищеної від стороннього втручання, до концепції інформаційної приватності, в межах якої визначального значення набуває контроль особи над персональними даними, інформацією про її поведінку в цифровому середовищі, а також умовами поширення і доступності відомостей про особу. У теоретико-правовому аспекті ці праці засвідчують, що зміст права на приватність дедалі більше пов'язується з правовим режимом обробки даних.

Окреме місце у сучасній правовій доктрині посідають дослідження права на забуття. У працях І. В. Спасибо-Фатєєвої, Т. Саган, Т. П. Попович, А. М. Бойко, О. О. Отраднної, О. М. Калітенко, О. В. Кіріяк, А. О. Кодинця, Ю. С. Разметаєвої та О. О. Посикалюка цей інститут розглядається переважно у сфері приватноправових, передусім цивільних, відносин як похідний, але відносно автономний механізм захисту особистих немайнових прав, що перебуває на перетині права на приватність, захисту персональних даних, права на інформацію та свободи слова. Особливу увагу автори приділяють темпоральній природі права на забуття, його реінтеграційній функції, а також способам реалізації через видалення, деперсоналізацію та обмеження доступності інформації у пошукових системах.

Помітне місце в сучасній юридичній літературі займають праці, присвячені цифровій компетентності та правовому регулюванню штучного інтелекту. О. Білоус, Л. Ілом'які, А. Феррарі, К. Редекер, І. Пуні, Т. В. Семигіна, В. В. Федюк, В. Биков, Н. Морзе, С. Литвинова, О. Спірін та О. Овчарук розглядають цифрову компетентність як систему знань, навичок, ціннісних орієнтирів і відповідальної поведінки в цифровому середовищі. У правовому аспекті О. А. Баранов, І. В. Арістова, К. І. Беляков, В. І. Теремецький та Ю. Г. Барабаш пов'язують її з трансформацією правосуб'єктності, вимогами інформаційної безпеки, захистом персональних даних і зміною професійного статусу фахівця. Водночас дослідження у сфері штучного інтелекту зосереджені на ризик-орієнтованій моделі Європейського Союзу, автоматизованому прийнятті рішень, профілюванні, алгоритмічному оцінюванні, праві особи на отримання пояснення та гарантіях недискримінаційності цифрових моделей.

Самостійний науковий інтерес становлять праці, присвячені європейській інтеграції як чиннику оновлення національного правопорядку. Зокрема, О. В. Кохановська пов'язує цифровізацію та євроінтеграційні процеси з оновленням норм приватного права, переосмисленням співвідношення імперативних і диспозитивних приписів та рекодифікацією цивільного законодавства. Це дає підстави розглядати цифровізацію не лише як сферу правозастосовних змін, а як чинник перегляду самих методів і засобів правового регулювання.

Попри значний масив праць, присвячених окремим аспектам цифровізації, у вітчизняній юридичній науці бракує комплексних досліджень, у яких цифровізація правовідносин в Україні осмислювалася б як цілісний процес європеїзації національного правопорядку. Це зумовлює необхідність системного теоретико-правового аналізу цифрових трансформацій крізь призму стандартів Європейського Союзу, їх впливу на структуру правового регулювання та розвиток механізмів захисту прав людини у цифровому середовищі.

Виклад основного матеріалу. У теоретико-правовому вимірі цифровізація правовідносин означає не просто впровадження електронних сервісів, а структурну зміну механізму правового регулювання суспільних відносин. Її сутність полягає у тому, що право дедалі частіше регулює не лише дії суб'єктів у матеріальному середовищі, а й обіг даних, електронну ідентифікацію, юридично значуще волевиявлення в електронній формі, автоматизовані процедури, функціонування цифрових платформ та використання систем штучного інтелекту. Унаслідок цього трансформуються як предмет правового регулювання, так і його форми, способи та гарантії. Поряд із класичними категоріями правосуб'єктності, юридичного факту, документа, підпису й доказу все більшого значення набувають дані, електронний запис, цифровий профіль, автоматизоване рішення, інтероперабельність та кіберстійкість. Відтак цифровізація у правовому розумінні постає як етап еволюції правопорядку, за якого право змінює не лише технічні форми свого функціонування, а й засади, способи та механізми правового регулювання.

У праві Європейського Союзу така трансформація дістала системне нормативне оформлення через сукупність ключових актів, що формують людиноцентричну модель цифрового регулювання. Її основними складовими є Регламент (ЄС) 2016/679 про захист персональних даних (GDPR), Регламент (ЄС) № 910/2014 про електронну ідентифікацію та довірчі послуги (eIDAS), Регламент (ЄС) 2022/2065 про єдиний ринок цифрових послуг (Digital Services Act, DSA), Регламент (ЄС) 2022/1925 про конкурентні та справедливі ринки у цифровому секторі (Digital Markets Act, DMA), акти ЄС у сфері врядування та повторного використання даних, зокрема Data Governance Act і Open Data Directive, Директива (ЄС) 2022/2555 щодо кібербезпеки (NIS2), а також Регламент (ЄС) 2024/1689, яким встановлено гармонізовані правила щодо штучного інтелекту (AI Act). Саме ця нормативна основа засвідчує, що сучасне цифрове право ЄС орієнтоване не на технологію як таку, а на забезпечення пропорційності, прозорості, підзвітності, людського контролю та ефективного захисту фундаментальних прав у цифровому середовищі [1].

Наближення України до цієї моделі характеризується поетапністю та нерівномірністю. У внутрішньому вимірі цифрова трансформація була інституціоналізована прийняттям законів України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» [2], «Про електронні документи та електронний документообіг» [3] і «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [4], якими відповідно закріплено правові засади надання електронних публічних послуг, визначено електронний документ як повноцінну юридичну форму фіксації волевиявлення та сформовано правову основу електронної ідентифікації, електронного підпису і довірчих послуг.

Практичне значення зазначених нормативних приписів було конкретизовано у судовій практиці. Так, у постанові Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 16 березня 2020 року у справі № 910/1162/19 наголошено, що юридична сила документа в електронній формі не може визнаватися лише з огляду на спосіб його відтворення чи подання. Суд виходив із того, що документ може вважатися електронним документом та мати юридичну силу доказу лише за умови відповідності вимогам Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», зокрема щодо наявності обов'язкових реквізитів і належного електронного підпису. За відсутності таких ознак правочин не набуває статусу електронного документа і, залежно від погоджених сторонами умов, може вважатися таким, що набирає чинності лише після його підписання у паперовій формі. Ця правова позиція має принципове значення для розуміння того, що цифровізація не скасовує вимог до належної юридичної форми волевиявлення, а лише змінює спосіб її зовнішнього вираження [5].

У приватноправовій площині Закон України «Про цифровий контент та цифрові послуги» [6] започаткував спеціальне регулювання договірних відносин щодо цифрового контенту й цифрових послуг і, за оцінкою матеріалів щодо адаптації законодавства України до права Європейського Союзу, спрямований на імплементацію Директиви (ЄС) 2019/770 [7]. Тим самим у національному законодавстві поступово формується окремий сегмент приватноправового регулювання, в межах якого об'єктом договору виступають уже не традиційні речі чи послуги, а нематеріальні цифрові блага та пов'язані з ними способи доступу, використання й оновлення.

За офіційною оцінкою Європейської комісії, Україна вже досягла помітного поступу в наближенні до права Європейського Союзу у цифровій сфері. У Звіті Європейської Комісії щодо України за 2025 рік, у розділі 10 «Цифрова трансформація та медіа», зазначено, що держава перебуває між помірним і добрим рівнем підготовки у сферах цифрової трансформації та медіа, досягла відповідності вимогам ЄС у сфері роумінгу, частково узгодила національне законодавство з Директивою 2014/61/ЄС щодо зменшення вартості розгортання мереж високошвидкісного електронного зв'язку, а також розпочала наближення до регулювання ЄС у сферах цифрових послуг, цифрових ринків і відносин між онлайн-платформами та бізнес-користувачами. Окремо відзначено прогрес України у сфері відкритих даних, підтвердження сумісності платформи «Дія» з ключовими вимогами європейської системи електронної ідентифікації та довірчих послуг, а також зміцнення національної кібербезпекової рамки, зокрема через ухвалення у березні 2025 року законодавчих змін, спрямованих на формування єдиної системи реагування на інциденти у сфері кібербезпеки [8].

Водночас процес наближення України до стандартів Європейського Союзу у цифровій сфері залишається незавершеним і фрагментарним. Як зазначено у Звіті Європейської Комісії щодо України за 2025 рік, чинна правова рамка захисту персональних даних та інституційна спроможність органу нагляду у цій сфері не відповідають вимогам права ЄС, а прогрес у приведенні національного зако-

нодавства у відповідність до європейських стандартів фактично відсутній. Неповним залишається також узгодження у сферах відкритих даних та врядування даними, тоді як вимоги Директиви (ЄС) 2022/2555 щодо кібербезпеки ще не імplementовані в повному обсязі. Аналогічно, у сфері штучного інтелекту Україна поки не досягла нормативного узгодження з AI Act. [8].

Судова практика свідчить про поступове формування правових підходів, узгоджених за своїм змістом із європейськими стандартами захисту персональних даних і права на приватність. У постановках Верховного Суду від 6 лютого 2025 року у справах № 420/26651/23 [9] та № 420/14124/23 [10] визнано допустимим використання засобів Єдиного державного демографічного реєстру та біометричних даних за умови дотримання принципу пропорційності і відповідності такого втручання вимогам статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. У постанові від 11 листопада 2020 року у справі № 442/4791/17 [11] Суд підкреслив, що доступ особи до інформації про стан здоров'я охоплюється змістом права на приватність, а ненадання відповідних медичних документів порушує як інформаційні права особи, так і гарантії захисту персональних даних. Наведена практика свідчить про поступове утвердження у вітчизняному судовому тлумаченні підходу, відповідно до якого визначальними є правомірність, пропорційність і межі допустимого використання персональних даних.

Водночас оприлюднення Міністерством цифрової трансформації у 2024 році Білої книги з регулювання штучного інтелекту та запровадження поетапного підходу до майбутнього нормативного регулювання свідчать про перебування цієї сфери на стадії концептуальної підготовки до подальшої імplementації європейських стандартів [12].

Окремого значення в цьому контексті набуває судова практика, що стосується розподілу ризиків, доказового тягаря та відповідальності у цифровому середовищі. Так, у постанові Верховного Суду від 16 серпня 2023 року у справі № 176/1445/22 [13], ухваленій у спорі щодо несанкціонованого списання коштів із використанням інструментів дистанційного банківського обслуговування, сформульовано підхід, за яким саме банк зобов'язаний довести, що дії чи бездіяльність клієнта сприяли незаконному використанню його персональних даних або іншої інформації, яка уможливила ініціювання платіжних операцій. За відсутності таких доказів несприятливі наслідки покладаються на банк як на сильнішу сторону відповідних правовідносин. Зазначена правова позиція має значення не лише для сфери захисту прав споживачів фінансових послуг, а й для теоретичного осмислення цифрових правовідносин загалом, оскільки засвідчує необхідність перегляду традиційних підходів до розподілу ризику, доказового тягаря та відповідальності в умовах нерівності в доступі до інформації та технологічної залежності користувача від цифрової інфраструктури.

Не менш показовою є й судова практика, пов'язана з формуванням правового режиму цифрових платформ. У цьому зв'язку заслуговує на увагу постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 28 жовтня 2025 року у справі № 639/1077/23 [14], у якій Суд звернув увагу на загальнодоступний характер соціальної мережі Facebook і платформи YouTube та їхню здатність забезпечувати поширення інформації серед необмеженого кола осіб. Хоча ця справа виникла у кримінально-правовому контексті, її значення виходить за межі конкретної кваліфікації діяння, оскільки вона відображає судове розуміння того, що цифрові платформи вже не можуть розглядатися виключно як технічні канали комунікації. Натомість вони набувають ознак середовища публічного поширення інформації, що зумовлює потребу у спеціальному правовому регулюванні та чіткішому розмежуванні сфер приватної комунікації і цифрової публічності.

У цьому контексті заслуговує на увагу й формування в Україні практичних стандартів відповідального використання штучного інтелекту у професійній правничій діяльності [15]. Так, Міністерство цифрової трансформації України у 2025 році оприлюднило рекомендації «Як безпечно працювати з ШІ: рекомендації для юристів», які мають характер офіційного практико-орієнтованого документа у сфері належного і безпечного використання відповідних технологій. Значення цього документа полягає в тому, що він відображає перехід від суто концептуального осмислення правового регулювання штучного інтелекту до формування прикладних стандартів його відповідального застосування у юридичній практиці. У ширшому сенсі це свідчить про поступове інституційне оформлення в Україні підходів, співзвучних європейській моделі врядування у сфері штучного інтелекту, в основі якої лежать прозорість, підзвітність, безпечність використання технологій і повага до прав людини.

Додатковим підтвердженням поступового формування в Україні правового режиму відповідального використання штучного інтелекту є новітня практика Верховного Суду 2026 року, в якій підкреслено, що застосування ШІ при підготовці процесуальних документів саме по собі не заборонене, однак допускається виключно як допоміжний інструмент за умови обов'язкового фахового людського контролю (human-in-the-loop) та перевірки наведених відомостей за офіційними джерелами. Подання до суду процесуальних документів із посиланням на неіснуючі судові рішення, згенеровані без належної професійної верифікації, розглядається як порушення принципу добросовісності користування процесуальними правами та як прояв неналежного виконання професійних обов'язків правника. Такий підхід має істотне теоретико-правове значення, оскільки свідчить про поступове формування у вітчизняному судочинстві процесуального стандарту відповідального використання систем штучного інтелекту, в основі якого лежать людський контроль, професійна верифікація та персональна відповідальність за достовірність поданої до суду інформації [16].

Висновки. Проведене дослідження є підставою для висновку, що цифровізація правовідносин в Україні у теоретико-правовому вимірі є проявом структурної трансформації механізму правового регулювання, яка супроводжується зростанням значення персональних даних, даних електронної ідентифікації, електронних записів і цифрових платформ, через які здійснюється реалізація, фіксація та опосередкування прав і обов'язків у цифровому середовищі.

Аналіз стандартів Європейського Союзу свідчить, що правове оформлення цифровізації в ЄС відбувається насамперед у сферах захисту персональних даних, електронної ідентифікації та довірчих послуг, регулювання цифрових платформ і цифрових ринків, відкритих даних, кібербезпеки та штучного інтелекту. Зазначені напрями нормативного регулювання вже отримали часткове відображення в національному законодавстві України, зокрема у сферах електронних публічних послуг, електронної ідентифікації, електронного документообігу, цифрового контенту, відкритих даних та окремих аспектів кібербезпеки.

Водночас подальший розвиток правового регулювання в Україні зумовлений необхідністю поглиблення наближення національного законодавства до права Європейського Союзу у сферах захисту персональних даних, цифрових платформ, обігу даних, кібербезпеки та штучного інтелекту. Звіт Європейської Комісії щодо України за 2025 рік засвідчує відсутність належного прогресу у сфері персональних даних, лише початковий рівень наближення у сфері цифрових платформ, часткове узгодження у сфері відкритих даних та обігу даних, а також потребу у подальшій імплементації вимог Директиви ЄС 2022/2555 у сфері кібербезпеки. Пріоритетним завданням у сфері штучного інтелекту залишається формування спеціальної нормативної основи, що має закріпити ризикоорієнтовану модель регулювання, вимоги до безпечності, прозорості, людського контролю та відповідальності під час застосування відповідних систем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation, GDPR); Regulation (EU) No 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market (eIDAS); Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act, DSA); Regulation (EU) 2022/1925 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2022 on contestable and fair markets in the digital sector (Digital Markets Act, DMA); Regulation (EU) 2022/868 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on European data governance (Data Governance Act); Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union (NIS2 Directive); Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act, AI Act).
2. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг: Закон України від 15 липня 2021 року № 1689-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>.

3. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.
4. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
5. Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 16 березня 2020 року у справі № 910/1162/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88244984>.
6. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10 серпня 2023 року № 3321-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text>.
7. Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services.
8. European Commission. Ukraine Report 2025. Chapter 10 “Digital transformation and media”. 4 November 2025.
9. Постанова Верховного Суду від 6 лютого 2025 року у справі № 420/26651/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125011966>.
10. Постанова Верховного Суду від 06 лютого 2025 року у справі № 420/14124/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125011971>.
11. Постанова Верховного Суду від 11 листопада 2020 року у справі № 442/4791/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93666639>
12. Біла книга з регулювання штучного інтелекту в Україні / Міністерство цифрової трансформації України. 2024. URL: <https://backend.hromada.gov.ua/storage/uploads/files/research/bilakniga-z-regulyuvannya-si-v-ukrayini-bacennya-minicifri/%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%A8%D0%86.pdf?time=1744806741842>.
13. Постанова Верховного Суду від 16 серпня 2023 року у справі № 176/1445/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112872788>.
14. Постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 28 жовтня 2025 року у справі № 639/1077/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131853014>.
15. Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту для правників / Міністерство цифрової трансформації України. 2025. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/2/72/fcf6c498e0a9f57e7a8521ff9833372d.pdf>.
16. Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 08 квітня 2026 року у справі № 912/2122/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135655086>; Ухвала Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 26 березня 2026 року у справі № 523/9632/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135156098>; Ухвала Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 20 березня 2026 року у справі № 522/18355/23-Е. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135044444>; Ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 15 січня 2026 року у справі № 240/14153/24 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133336040>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 1.04.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 23.04.2026

Дата публікації: 10.05.2026

© Гаращенко В.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0